

Anotace rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva

Rozsudek ze dne 3. června 2025 ve věci č. 7908/17 – *Manolache proti Rumunsku*

Čtvrtý senát Soudu jednomyslně rozhodl, že odsouzením stěžovatele odvolacím soudem, který zvrátil zprošťující rozsudek soudu prvního stupně, ačkoli jeden ze dvou soudců rozhodujících o odvolání nebyl osobně účasten u výsledku klíčových svědků, jejichž hodnověrnost byla předmětem sporů, došlo k porušení zásady bezprostřednosti, která je součástí práva na spravedlivý proces podle článku 6 Úmluvy.

I. Skutkové okolnosti

Stěžovatel byl policejní důstojník, proti kterému bylo v roce 2015 zahájeno trestní stíhání za zneužití pravomocí úřední osoby. Podle obžaloby se trestného činu dopustil, když od manželů H. S. a H. I. přijal částku 1500 eur výměnou za to, že zajistí pro H. I. zaměstnání na pozici řidiče v soukromé společnosti. Stěžovatel svůj příslib nesplnil a když manželé požadovali peníze zpět, byla propuštěna H. S., která pracovala pro manželku stěžovatele. Obžaloba se opírala zejména o výpovědi manželů, kteří úspěšně absolvovali test na detektoru lži, a výpovědi několika nepřímých svědků, kterým se manželé buď svědili, nebo kteří jim pomohli složit odevzdanou částku. V řízení před soudem prvního stupně nebyli manželé vyslechnuti, neboť se navzdory řádnému předvolání nedostavili. Soud přečetl jejich výpovědi z přípravného řízení a vyslechl nepřímé svědky. Pro nedostatek důkazů však stěžovatele v souladu se zásadou *in dubio pro reo* zprostil obžaloby. Státní zástupce se proti rozhodnutí nalézacího soudu odvolal. V prvním hlavním líčení před odvolacím soudem zasedali soudci C. A. N. a T. G., nicméně jednání bylo za účelem předvolání svědků k jejich opětovnému výsledku odročeno. Na dalším hlavním líčení byli vyslechnuti svědci, včetně manželů H. S. a H. I., avšak senát byl tentokrát složen ze soudců E. P. a I. F. Odvolací soud následně zrušil zprošťující rozsudek, neboť shledal, že soubor důkazů ve svém souhrnu prokazoval vinu stěžovatele, a odsoudil jej k podmíněnému trestu odnětí svobody. Rozsudek odvolací soud vynesl opět v odlišném složení, a to ze soudců E. P. a T. G.

II. Odůvodnění rozhodnutí Soudu

K TVRZENÉMU PORUŠENÍ ČLÁNKU 6 ÚMLUVY

Stěžovatel namítal, že odvolací soud porušil zásadu bezprostřednosti, když rozhodl o jeho odsouzení v jiném složení, než ve kterém vyslechl klíčové svědky. Trestní řízení tak nebylo jako celek spravedlivé a došlo k porušení čl. 6 odst. 1 Úmluvy.

a) Obecné zásady

Soud připomněl význam zásady bezprostřednosti v trestním řízení, kde může mít chování svědka a jeho bezprostřední vnímání soudci významné důsledky pro obviněného. Obviněný proto musí dostat prostor konfrontovat svědky v přítomnosti soudců, kteří budou rozhodovat o jeho vině (*Beraru proti Rumunsku*, č. 40107/04, rozsudek ze dne 18. března 2014, § 64). Tato zásada vyžaduje, aby bylo rozhodnutí v trestní věci vydáno soudci, kteří byli přítomni po celou dobu řízení, včetně procesu dokazování. To však samo o sobě nevylučuje změny ve složení soudu v průběhu řízení. Mohou nastat zjevné administrativní nebo procesní události, které soudci znemožní další účast na projednávání případu. V takovém případě musí být přijata opatření, aby byli noví soudci obeznámeni s již provedenými důkazy. Takovým opatřením může být například poskytnutí přepisu výsledku, pokud o věrohodnosti svědka není pochyb, nebo uspořádání nového výsledku (*Cutean proti Rumunsku*, č. 53150/12, rozsudek ze dne 2. prosince 2014, § 61). Odvolací soud, který nahrazuje zprošťující rozsudek odsuzujícím, musí přijmout opatření k přímému výsledku svědků z vlastní iniciativy, tedy i pokud o to stěžovatel výslovně nepožádá (*Sigurpór Arnarsson proti Islandu*, č. 44671/98, rozsudek ze dne 15. července 2003, § 38).

b) Použití těchto zásad na projednávanou věc

Podle rumunské právní úpravy mohou odvolací soudy rozhodovat o právních i skutkových otázkách podle stejných pravidel jako nalézací soudy. Pakliže chtěl odvolací soud zrušit prvoinstanční rozsudek a sám věc meritorně posoudit, bez jejího vrácení nalézacímu soudu k novému projednání, měl podle vnitrostátního práva povinnost znovu vyslechnout všechny svědky, jejichž výpovědi byly důvodem pro vynesení zprošťujícího rozsudku soudem prvního stupně.

Soud dále konstatoval, že ve věci nebylo sporné, že odvolací soud vynesl odsuzující rozsudek v jiném složení, než v jakém zasedal při výslechu svědků. Zejména výslech manželů H. S. a H. I. byl ve věci klíčovým, ba dokonce rozhodujícím důkazem (srov. *Chiper proti Rumunsku*, č. 22036/10, rozsudek ze dne 27. června 2017, § 62 a 64), neboť jiné důkazy nemohly samy o sobě vést k odsouzení stěžovatele. Soud tak musel posoudit, zda řízení proti stěžovateli bylo jako celek spravedlivé, přestože manželé nebyli vyslechnuti soudcem T. G., který se podílel na vynesení rozsudku. V této souvislosti považoval Soud za významné, že věrohodnost manželů byla zpochybněna jak soudem prvního stupně, tak i obhajobou. Za této situace proto nemohlo postačovat pouhé poskytnutí přepisu jejich výpovědí soudci T. G., neboť otázka jejich věrohodnosti byla sporná (srov. *Cutean proti Rumunsku*, cit. výše). Odvolací soud byl za těchto okolností na základě vnitrostátního práva i Úmluvy povinen zajistit opakovaný výslech relevantních svědků. Na tomto závěru nemůže nic změnit ani skutečnost, že advokát o provedení výslechu výslovně nepožádal.

Ačkoliv byla zásada bezprostřednosti porušena jen v případě jednoho ze dvou rozhodujících soudců, Soud shledal, že jelikož šlo o dvoučlenný senát, který musel rozhodnout jednomyslně, nemohlo respektování zásady bezprostřednosti jedním soudcem zhojit absenci druhého soudce na výslechu dotčených svědků. Řízení jako celek tak nedostálo požadavkům na spravedlivý proces. Soud proto rozhodl, že k porušení čl. 6 odst. 1 Úmluvy došlo.